

57. *Salix dasyclados* Wimm. — Wierzba długokończysta

Pod względem taksonomicznym *S. dasyclados* jest niewątpliwie jednym z najbardziej kontrowersyjnych gatunków w obrębie rodzaju *Salix*. Według A. Skvorzova (1968, Ivy SSSR) istota tych sprzecznych ze sobą poglądów polega na tym, że pod nazwą *S. dasyclados* rozumiane są często co najmniej dwa różne taksony. Z jednej strony są to przypominające wierzbę długokończystą, uprawiane i dziedziałe w zachodniej Europie mieszańce *S. viminalis* z *S. caprea* i *S. atrocinnerea*, natomiast z drugiej strony, formy z północno-wschodniej Europy i zachodniej Azji, które w żadnym przypadku nie mogą być uznane za mieszańcowe.

Zasięg *S. dasyclados* przypada niemal całkowicie na terytorium Związku Radzieckiego. Według A. Skvorzova (l. c.), który jako pierwszy opracował ten zasięg, północna granica występowania wierzby długokończystej pokrywa się w przybliżeniu ze strefą lasotundry. Na wschodzie *S. dasyclados* dociera najdalej w okolice Wierchojańska i w dorzecza rzek Mai i Judomy. Od południa granica jej zasięgu obejmuje Bajkał, a dalej omijając Altaj biegnie na zachód w kierunku Polski. Poza Polską gatunek ten rośnie na nielicznych stanowiskach w NRD (Brandenburgia) i w północnej Słowacji. W europejskiej części Związku Radzieckiego, w strefie lasotundry *S. dasyclados* odgrywa zasadniczą rolę w krajobrazie wyodrębniając się swym drzewiastym pokrojem (Skvorzov, l. c.).

W Polsce wierzba długokończysta występuje na nielicznych i silnie rozproszonych stanowiskach w północnej i zachodniej części kraju i prawdopodobnie nigdzie nie przekracza wysokości 500 m n.p.m. Notowano ją najczęściej nad brzegami zarastających jezior, na podmokłych łąkach, na obrzeżach lasów olszowych itp. Gatunek ten wymaga dalszych poszukiwań terenowych, zwłaszcza na północnym wschodzie.

Mapa rozmieszczenia *S. dasyclados* w Polsce nie była dotychczas opracowana.

In the taxonomic sense *S. dasyclados* is undoubtedly one of the most controversial species within the genus *Salix*. According to A. Skvorzov (1968, Ivy SSSR) the nature of the controversies arises from the fact that under the name *S. dasyclados* frequently at least two different taxa are included. On the one hand the very similar both cultivated and gone wild in western Europe hybrids of *S. viminalis* with *S. caprea* and *S. atrocinnerea*, and on the other hand forms from northeastern Europe and western Asia which in no circumstance could be considered as being of hybrid origin.

The range of *S. dasyclados* lies almost exclusively in the USSR. According to A. Skvorzov (l. c.) who was first to describe the range of the species, the northern limit of the species follows more or less the zone of the forest tundra. In the east *S. dasyclados* reaches the vicinity of Wierchojańsk and the watersheds of rivers Maja and Yudoma. In the south the limit of the range includes the Bajkał and then omitting the Altai Mts. runs west towards Poland. Beyond Poland this species grows on few stands in DDR (Brandenburg) and in northern Slovakia. In the European part of the USSR, in the region of the forest tundra *S. dasyclados* plays an important role in the landscape being noticeable because of its tree form (Skvorzov, l. c.).

In Poland *S. dasyclados* occurs infrequently on very scattered stands in the northern and western part of the country and probably nowhere does it grow higher than at 500 m elevation. It is reported most frequently from the banks of overgrown lakes, on soggy meadows, on edges of alder forests etc. This species requires further search particularly in the northeastern part of the country.

A map of *S. dasyclados* distribution in Poland has not been prepared before.

С таксономической точки зрения *S. dasyclados* несомненно является одним из наиболее спорных видов ив. По А. Скворцову (1968, Ивы СССР), причина появления очень противоречивых взглядов на нее заключается в том, что под названием *S. dasyclados* понимаются по крайней мере два разных таксона. С одной стороны, это сходные с *S. dasyclados* гибриды *S. viminalis* с *S. caprea* и *S. atrocinerea* с другой стороны, формы из северо-восточной Европы и Западной Азии, которые ни в коем случае нельзя считать гибридными.

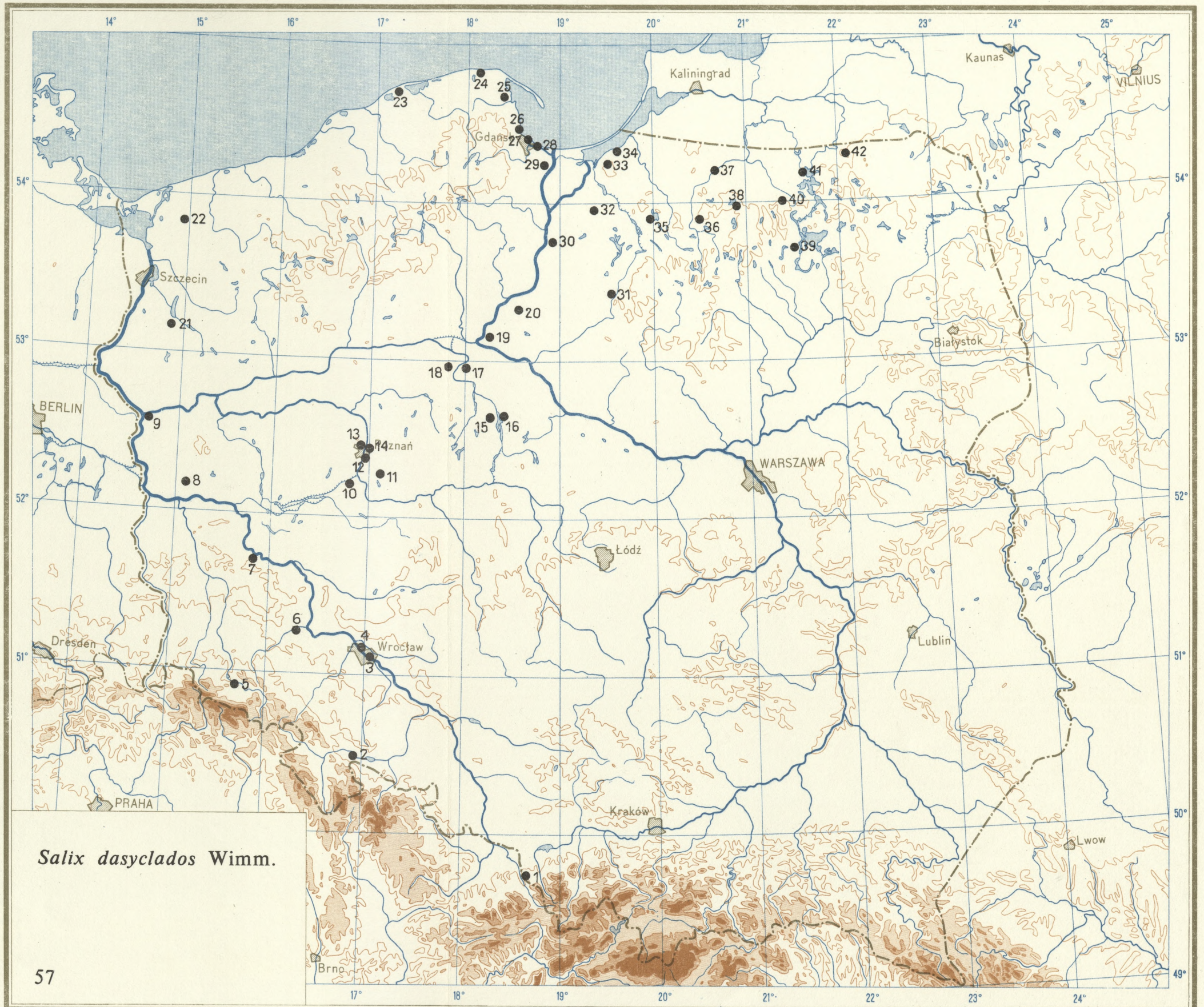
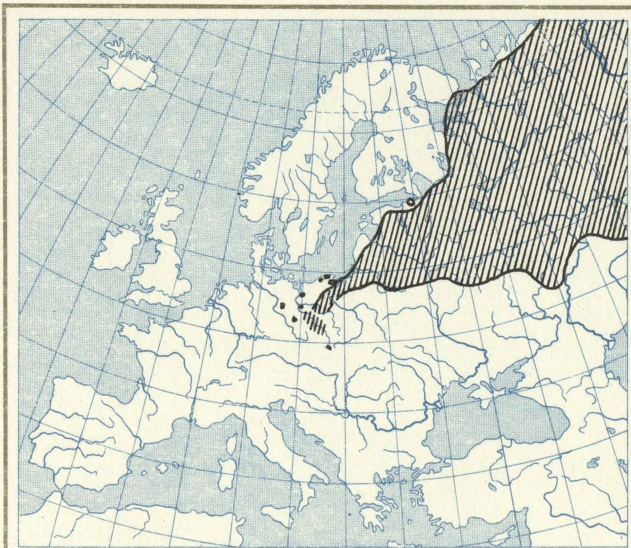
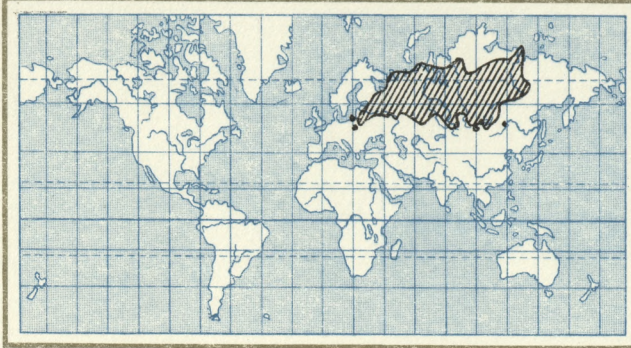
Ареал вида почти целиком расположен на территории Советского Союза. Согласно А. Скворцову (l. c.), впервые обработавшему этот ареал, северная граница его примерно совпадает с северной границей лесотундры. На востоке *S. dasyclados* доходит до окрестностей Верхоянска и до бассейнов рек Май и Юдомы. С юга граница ареала охватывает Байкал и далее, огибая Алтай, идет на запад в направлении Польши. За пределами Польши вид встречается на немногочисленных местонахождениях в ГДР (Бранденбург) и в северной Словакии. В Европейской части СССР *S. dasyclados* играет важную роль в формировании ландшафта зоны лесотундры, выделяясь своим габитусом (Скворцов, l. c.).

В Польше *S. dasyclados* представлена на немногочисленных и сильно разбросанных местонахождениях в северных и западных районах страны, по-видимому, нигде не поднимаясь выше 500 м над ур. м. Чаще всего встречается по берегам зарастающих озер, на мокрых лугах, по опушкам ольшанников и т. п. Необходимы дальнейшие поиски вида, в поле, особенно на северо-востоке страны.

Карта размещения вида в Польше до сих пор не составлялась.

STANOWISKA — LOCALITIES — МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ

1. Koło Cieszyna (Wimmer, 1857, Flora von Schlesien).
2. Sokolowsko (1880, Strahler)!
3. Wrocław — Szczytniki (Schube, 1903, Verbreitung d. Gefäßpfl. in Schlesien).
4. Wrocław — Kępa Bielawska (Schube, l. c.).
5. Jelenia Góra (Schube, l. c.).
6. Prochowice (Winkler)!
7. Bytom Odrzański (Schube, l. c.).
8. Żary za Budachowem w kierunku Jasienia (Decker, 1911, Verh. Bot. Ver. Brandenb., 53).
9. Koło Kostrzyna na lewym brzegu Warty (Decker, l. c.).
10. Ludwikowo pod Poznaniem, zarośla nad jeziorem Budzyńskim (1930, Krawiec)!
11. Nadleśnictwo Kórnik, leśnictwo Błażejowo (1953, Bugala)!
12. W Nowym Młynie pod Poznaniem, nad stawem (1936, Łukowska)!
13. Poznań — Wilezak (1900, Pful)!
14. Cybina (1853, Szafarkiewicz)!
15. Las mieszany koło Lachmirowic nad Gopłem (1952, Wojtasik)!
16. Las Gocanowski nad Gopłem (1952, Adolski)!
17. Czalupki (1891, Spribille)!
18. Kobylarnia (1853, Grütter)!
19. Ostromecko, łęgi nad starorzeczem Wisły (1973, Boratyński, Zieliński)!!
20. Paparzyn (Rosenbohm, 1881, Schriften d. physik. — ökonom. Gesellsch. Königsberg, 21).
21. Pyrzyce (1908, Szmajda)!
22. Między olszami na brzegu jeziora koło Bogaczewa (Führer, 1909, Schriften d. naturforsch. Gesellsch. Königsberg, 50).
23. Ujście rzeki Łupawy do jeziora Gardno (1973, Boratyński, Zieliński)!!
24. W Żarnowcu (Graebner, 1896, Schriften d. naturforsch. Gesellsch. Danzig, 9).
25. Żelistrzewo (Graebner, l. c.).
26. Sopot (1926, Schmiedtke)!
27. Gdańsk-Portowa (1836, Klinsman)!
28. 1 km na południe od Orlinek (1856, Klinsman)!
29. 2 km na południowy wschód od Suchego Dębu (1921, Kalkrenth)!
30. Korzeniewo (1898, Scholz)!
31. Nowe Miasto (1897, Karsten)!
32. Dzierżgoń (1885, Ludwig)!
33. Rakowo (1883, Kallmuss)!
34. Święty Kamień (1889, Klinggraeff)!
35. Na brzegu jeziora koło Bogaczowa (Abromeit, 1909, Schriften d. naturforsch. Gesellsch. Königsberg, 50).
36. Sętał (Bethke, 1879, Schriften d. physik.-ökonom. Gesellsch. Königsberg, 20).
37. Kotowo nad Łyną (1976, Boratyńska, Boratyński)!
38. Na południowo-zachodnim brzegu jeziora Luterskiego koło Kikit (1976, Boratyński)!
39. Na lewym brzegu jeziora Beidany (Führer, 1908, Schriften d. naturforsch. Gesellsch. Königsberg, 49).
40. Poganowo, 4 km na zachód od Nakomiadów (1976, Boratyńska, Boratyński)!
41. Brzeg jeziora Mamry u wylotu kanału Mamerskiego (1976, Boratyńska, Boratyński)!
42. Węgorapa (Lettau, 1917, Schriften d. naturforsch. Gesellsch. Königsberg, 58).

Salix dasyclados Wimm.

57

Wimmera Basin

27